

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte mandag 26. januar 1948 kl. 13.15.

Møtet ble ledet av formannen, Terje Wold.

Det ble foretatt navnopprop. Alle medlemmer var til stede.

Formannen: Dette møte i den utvidede komite er sammenkalt, idet utenriksministeren vil gi oss en redegjørelse om forskjellige saker.

Sammen med utenriksministeren møter i dag også statsministeren, justisministeren og forsvarsministeren og likeledes fra Utenriksdepartementet ambassadør Andvord, ekspedisjonssjef Andersen og byråsjef Nygaard.

Den første sak utenriksministeren har erklært at han vil redegjøre for i dag, er det spørsmål som har vært fremme til dels i pressen og til dels også i Stortinget, om at det foregår nokså mye spionasje her i landet og en viss annen aktivitet fra fremmede nasjoner. I anledning av at utenriksministeren har lovet å ville si det som kan opplyses om dette her i komiteen i dag, har jeg også bedt forsvarsministeren og justisministeren være til stede. Det vil da være anledning for komiteens medlemmer i tilslutning til utenriksministerens redegjørelse å få opplysninger fra og, går jeg ut fra, stille spørsmål til justisministeren og forsvarsministeren. Jeg gir ordet til utenriksministeren.

Statsråd Lange: Siden formannen har bedt både forsvarsministeren og justisministeren om å være til stede, tror jeg at det mest hensiktsmessige vil være at formannen først ber forsvarsministeren gi en redegjørelse for hva man i Forsvarsdepartementet vet, og hva man kan meddele om de ting som foregår, på grunnlag av det som har vært nevnt både i stortingsdebatten og i pressen, idet det daglige arbeid med å følge med i disse ting jo sorterer dels under Justisdepartementet og dels under Forsvarsdepartementet. Jeg går ut fra at justisministeren vil kunne supplere den fremstilling vi får av forsvarsministeren.

Statsråd Hauge: Vi vet med sikkerhet at stormaktene, og vel også en del av de små maktene, er interessert i mange spørsmål som grenser inn på vårt forsvarsberedskap, og at de arbeider med disse spørsmål etter noe forskjellige retningslinjer, når de skal prøve å finne ut av tingene.

Først og fremst tror jeg man kan konstatere at de er svært interessert i å følge den utenrikspolitiske orientering hos det norske folk i alminnelighet, og enda mer er de interessert i å prøve å trenge inn til den som de mener er den innerste oppfatning av de utenrikspolitiske spørsmål hos ledende personligheter i det politiske liv og i administrasjonen. Det er vel så at representantene for

stormaktene mener at de ikke alltid kan ta det som blir sagt og skrevet, som fullverdige uttrykk for det folk egentlig mener. Følgelig gjør de forsøk på å trenge bak det de mener er en fasade. Mitt personlige inntrykk er at de kanskje ikke er klar over at nordmennene i svært stor utstrekning sier nettopp det de mener.

Det annet hovedområde, kan man si, hvor man kan konstatere at de store maktene er uhyre interessert, er dette at de passer på hverandre og overvåker hverandre, det de gjør og det de ikke gjør, i dette landet. Jeg vet ikke hvor stor del av sin tid og sine krefter de ofrer på det å overvåke hverandre, men jeg skulle tro at det er en nokså vesentlig del av deres arbeid som går til det.

De er åpenbart også interessert i å følge utviklingen av norsk forsvarsberedskap i dets videste forstand, det militære beredskap, det sivile beredskap, det økonomiske beredskap og det psykologiske beredskap.

Sist, men ikke minst, kan man konstatere at de er interessert i å kartlegge landet og bringe på det rene, få opplysninger, om militære anlegg og sivile anlegg som de mener det er av betydning å kjenne, sett ut fra deres synspunkt. Jeg går ut fra at et slikt arbeid nær sagt til alle tider og i alle land har vært en løpende del av arbeidet innenfor de militære staber.

Når man ser på det siste, så er der en del vesentlige ting å merke for vårt problem. For det første ble jo Norge etter frigjøringen gjenstand for en besettelse, kan man nesten si, av styrker fra andre land, som i den tiden de var her, også innehadde i all fall en militær suverenitet. I den første tiden var de norske styrker underlagt de allierte styrker, d.v.s. de norske styrker stod under en alliert ledelse, og det gjaldt i tiden fram til årsskiftet 1945/46 at de allierte hadde den fulleste adgang til å skaffe seg kjennskap til det som tyskerne hadde bygget ut i dette landet, og de hadde rett til, eller anså seg i all fall berettiget til, også å foreta de demilitariseringer som fulgte ut fra de vedtatte allierte retningslinjer. Dette førte selvfølgelig med seg at alle store makter har et nokså inngående kjennskap til norske militæranlegg. Det er sånn, det kan ikke hjelpes.

Det er videre å merke at vi i vårt land, som for øvrig tror jeg, i de fleste andre land, selger til alle, de karter som er blitt utarbeidet ved den norske stats forsorg. Våre sjøkart, drafter, er offentlig til salgs. Det tilsvarende er, tror jeg, også forholdet i alle andre land. Våre kystbeskrivelser er også til salgs. For en enkelts vedkommende - kysthåndboken - er det en liten restriksjon, som går ut på at kjøperen skal kvittere for mottagelsen, men det innebærer i og for seg ingen virkelig restriksjon, og det er det å si at denne boken heller ikke inneholder mer enn man kan finne ut av andre publikasjoner som er gjenstand for fullt offentlig salg. Denne situasjon svarer til situasjonen i andre land etter det jeg har fått opplyst, muligens

bortsett fra Sovjet-Samveldet. Der har jeg ikke kunnet få sikre opplysninger. Dette er altså en internasjonal situasjon, som selvfølgelig tar sikte på å lette skibsfarten og gjøre den sikker. Norske havnekartverk, som utarbeides i stor detalj, er også gjenstand for fritt salg, så for så vidt behøver jo ingen å lodde opp norske havner. De er loddet opp, og opplysninger om det står i kartene. Det er også en internasjonal situasjon. Jeg nevner dette også fordi de som ikke kjenner til dette, muligens vil kunne legge mer i ytre hendelser som de iakttar, enn de som er kjent med det.

Hva landkartene angår, er de alle sammen offentlig tilgjengelig. Det vil si der er visse karter i meget stor målestokk, som der hviler klausul på. Det gjelder for kartene 1:25.000 at de, dersom de settes sammen med omhu, kan brukes som skytekart for artilleri, hvilket ikke gjelder for karter på 1:100.000. Kartene på 1:25.000 er her i landet utarbeidet vesentlig som turistkart for områdene omkring de store byer. Når man skal vurdere kartspørsmålet, er det også nødvendig å være klar over at stormaktene under krigen og under frigjøringen delvis selv reproduserte og delvis skaffet seg som krigsbytte meget store beholdninger av karter, alle slags karter, over Norge.

Det er klart at de norske myndigheter på sin side har til plikt og til oppgave å følge det som skjer fra andre makters side på disse områder, og de har til plikt og til oppgave å avverge slike former for spionasje som er ulovlige, eller som tar sikte på å bringe opplysninger som skal være hemmelige. På militær side sorterer dette arbeid under forsvarsstaben, men alle militære myndigheter, alle forsvarsgrener, har plikt til å passe på seg selv, og har et ansvar i denne henseende. Det arbeid som sorterer under forsvaret, er - og bør etter mitt skjønn være - innskrenket til å gjelde sikkerheten for de militære anlegg og den militære administrasjon. Det er der vi har en oppgave.

Hvis jeg så skulle komme litt inn på de enkelte ting som det har vært skrevet om i pressen, så kan jeg kanskje først nevne at det er helt riktig at Sovjet-Samveldet i fjor søkte om samtykke til å heve en taubåt som var sunket på Vestlandet. Taubåten het «Mogutsji». De norske myndigheter ga da i behørlige former sitt samtykke til det. Det var etter mitt skjønn ingen grunn til å nekte det. Og «Mogutsji» ble hevet av en ekspedisjon som kom til Tromsø i mai 1947, og som fortsatte ned til Vestlandet. Denne taubåten lå på nokså dypt vann, og fra norsk side ble det gjort gjeldende visse tvil om det i det hele tatt var mulig å berge den. Men russerne greidde det, og i løpet av august måned var hevingen fullført.

Noe før ekspedisjonen hadde avsluttet sitt arbeid, inntraff det at en hvalbåt som het «Alk», og som Sovjet-Samveldet hadde overtatt som krigsbytte, sank på Kristiansands havn; Sovjet-Samveldet søkte da om tillatelse til å heve den, hvilket ble innvilget. Et fartøy som het «Gertsen», og som hadde deltatt i hevingen på Vestlandet,

reiste til Kristiansand i september, og den 19. september 1947 begynte de forberedende arbeidene med hevingen der. Men det var i grunnen først ut i oktober, da det kom et større bergingsfartøy som het «Waigatschi» eller «Waigatsch», at det ble noe større alvor eller hurtighet i hevningsarbeidet. Vi syntes på vår side at arbeidet med hevingen tok lenger tid enn det skulle være nødvendig, og det ble derfor rettet en henvendelse til den russiske marineattasje fra de norske myndigheters side om dette. Det tror jeg førte med seg at arbeidet ble forsert. Det ble, så vidt jeg vet, skiftet ut en sjef på fartøyet, og omtrent tre måneder etter at arbeidet var begynt, ble hvalbåten «Alk» hevet og tauet til Sovjet-Samveldet. Under begge disse hevinger var det fra norsk side tatt de forholdsregler som var rimelige i en slik situasjon, blandt annet gjorde i begge tilfelle en norsk liaison-offiser tjeneste om bord på fartøyene. Det var ikke fra vår side noen annen grunn til å gripe inn enn at vi syntes det gikk for langsomt.

Det har også vært skrevet i avisene om en grunnstøtning oppe i Nord-Norge. Det var en russisk båt som het «Ryskin» som skulle ha gått på grunn utenfor Kråkenes, hvor der er et kystbatteri, og deretter gikk den til Harstad, hvor den reparerte. Men etter de opplysninger som foreligger, grunnstøtte ikke båten utenfor Kråkenes, men ved Finsnes. og det var ikke noe særlig å bemerke ved et opphold på fire dager i Harstad. Det hender stadig at utenlandske fartøyer ligger så lenge, og lenger i de norske byene der oppe. Dette er de tilfellene som det kanskje har vært skrevet mest om.

Når det gjelder oppkjøpene av karter, tror jeg nesten det er tilstrekkelig at jeg viser til det jeg innledningsvis sa om kartsituasjonen. Det er en tradisjonell internasjonal regel at man selger disse kartene, og i tillegg til det kommer det da at meget store beholdninger av kart over Norge allerede må befinne seg i visse makters verge. Jeg skulle således tro at det ikke var noen grunn til å feste seg særlig ved det. - Dette tror jeg er det jeg har å si i første omgang.

Formannen: Jeg skal få lov til å takke forsvarsministeren for den redegjørelse han har gitt komiteen. Jeg skal få høre om justisministeren har noe å si i tilslutning til det som forsvarsministeren allerede har sagt.

Statsråd Gundersen: Jeg tror ikke jeg har noe å tilføye til det.

Formannen: Jeg vet ikke om det fra utenriksministerens side er noe å tilføye til det?

Statsråd Lange: Nei, jeg har ikke noe å føye til, hvis det ikke er noen av komiteens medlemmer som har spesielle spørsmål å stille.

Formannen: Jeg skal da spørre om noen av komiteens medlemmer har noen spørsmål å stille.

Strand Johansen: Jeg vil gjerne spørre forsvarsministeren om det fremdeles er avdelinger av allierte tropper i Norge. Jeg var for en tid siden i Samfundshuset - det er nokså lenge siden nå, jeg betaler nemlig min husleie der - og der stod det på en dør: «De alliertes felleskommando» på engelsk. Det forbauset meg, jeg trodde nemlig at alle de allierte troppene var ute av landet.

Statsråd Hauge: Det finnes meg bekjent ingen allierte tropper eller hovedkvarter i Norge nå, alle representanter for fremmede land er her på den samme diplomatiske basis. Men jeg vet at det finnes en rekke helt misvisende oppslag rundt omkring i bygninger hvor de har vært, og jeg skulle gjerne se at disse ble revet ned.

Formannen: Er det noen flere av komiteens medlemmer som har spørsmål å stille?

Smitt Ingebretsen: Forsvarsministeren fortalte om de tilfelle av spionasje som har vært omtalt i avisene. Tør jeg spørre om forsvarsministeren er kjent med andre tilfelle av samme art, eller om det som har vært av spionasje her i landet, begrenser seg til de ting som har vært omtalt i avisene.

Jeg vil også gjerne få lov å nevne med det samme, fordi det snakkes meget om det mann og mann imellom, at enkelte, kanskje mange - det vet jeg ikke - av de utenlandske representasjoner her etterhvert har fått et personale som er oppsiktsvekkende stort.

Statsråd Hauge: Jeg er for mitt vedkommende klar over at det snakkes meget om disse spørsmål, det gjør seg åpenbart gjeldende en viss sensasjonsblandet interesse og muligens også en viss frykt. Det ville etter mitt skjønn være meget heldig om man gjennom en nøktern informasjonstjeneste kunne bidra til at det ikke oppstår ugrunnet frykt, ugrunnet tvil. Jeg vil gjerne nevne at myndighetene i visse tilfelle kan bli stillet i en nokså vanskelig stilling, for det er ikke alt de har så lett for å forklare.

Til det annet spørsmål som representanten Smitt Ingebretsen reiste, vil jeg si at her hvor jeg nå sitter, har jeg ikke noe bestemt tilfelle i tankene. Gangen i dette er at hvor tilfelle av ulovlig spionasje blir konstatert av den ene eller den annen norske myndighet, blir de deretter å behandle som ordinære politisaker og vil komme opp den vei. I de tilfelle hvor man konstaterer ulovlig spionasje, må sakene i vårt rettssamfunn gå den vei.

Utheim: Når det snakkes om spionasje, må en si at hvis ikke myndighetene har kjennskap til noe mer enn det som forsvarsministeren har omtalt, er det ikke svært meget. Er det alt som er skjedd, behøver man ikke være så engstelig, så vidt jeg skjønner. Men det er ikke fremmed for noen av oss her at det kommer til uttrykk på forskjellig måte, i all fall i pressen og i opinionen, at det foregår spionasje i større utstrekning enn det som er redegjort for her i dag. Er det noe slikt myndighetene har kjennskap til, vil det være av interesse å bli kjent med det.

Statsråd Gundersen: Jeg får kanskje lov å si, forat det ikke skal oppstå noen unødvendig misforståelse, at det nok er så at myndighetene har oppdaget flere tilfelle av spionasje enn journalistene har oppdaget. De behandles på ordinær vis. Men jeg kan ikke forstå at det i saker av denne art kan være riktig å gi noen detaljert redegjørelse i denne forsamling. Det ligger i sakens natur at slike ting må behandles til det ytterste forsiktig. Jo færre det er som vet hvordan myndighetene arbeider med disse saker og hvor meget myndighetene vet, desto bedre er det. Jeg ville gjerne ha det helt på det rene at hverken hr. Smitt Ingebretsen eller hr. Utheim legger det i sine spørsmål at jeg skulle komme her og ta med meg de dokumenter og opplysninger vi har, og legge det fram her. Det, forekommer det meg, ville være en ytterst farlig fremgangsmåte. Jeg legger ikke i dette noen som helst insinuasjon mot den forsamling av stortingsrepresentanter som her er til stede, jeg legger i dette ikke noe mer enn et alminnelig prinsipp, at jo færre det er som vet om disse ting, desto bedre. En annen sak er at vi naturligvis er helt ut villige til å gi opplysninger til utenrikskomiteen som kan bidra til å gi et konkret bilde av hvordan situasjonen ligger an, altså dens farlighetsgrad til enhver tid. Hvis det er det spørsmålet gjelder, vil jeg for min del si at jeg har ikke særlig meget å tilføye til det som allerede er sagt, i hvert fall ikke andre ting i tilfelle enn slikt som jeg ikke ville anse det hensiktsmessig å komme med på det nåværende tidspunkt.

Formannen: Jeg må få lov til å si at det som justisministeren nettopp nevnte, må være helt riktig. Det har aldri vært meningen - og det har heller aldri vært praktisert i denne komite - at man her skulle gi detaljerte opplysninger om slike saker som de justisministeren nå var inne på. Det som har vært hensikten med dette møte og denne saks behandling her, er at vi i utenrikskomiteen måtte få den orientering vi kunne få til bedømmelse av den utenrikspolitiske side av disse spørsmål. Det har alltid vært gjort her i komiteen, også før krigen, og noe mer eller noe annet ligger heller ikke i at ved siden av utenriksministeren også justisministeren og forsvarsministeren er til stede.

Det som er den egentlige foranledning til at jeg for mitt vedkommende har funnet at det kunne være riktig i hvert fall å ha dette møte om saken, er at det synes å være kommet fram i pressen og på annen måte, at når det gjelder denne virksomheten fra fremmede lands legasjoner eller fra fremmede maktens side, så har det tildels vært, skal vi si, en aktivisering i den senere tid. Vi vet jo alle at de holder en viss oppsikt med forholdene her i Norge, slik som de gjør i alle andre land, vi vet at der er karter og opplysninger som er tilgjengelige for alle, og som det ikke er spørsmål om å legge skjul på. Men det som jeg synes er kommet fram, tildels i pressen, bl.a. i «Morgenbladet» og også i «Farmand», og nå sist i det som ble sagt på en nokså oppsiktsvekkende måte av odelstingspresident Smitt Ingebretsen i åpent stortingsmøte, det har på en måte vært et slags uttrykk for at den - man kan kanskje si spionasje eller den etterretningsvirksomhet som foregår, er noe unormal, noe aktivisert. Jeg må si at av den redegjørelse vi nå har fått av forsvarsministeren og av justisministeren, har jeg nærmest fått det inntrykk at der ikke foreligger holdepunkter for en slik bedømmelse av situasjonen, i hvert fall ikke på grunnlag av det som foreligger for våre myndigheter.

Utheim: Jeg har ikke noe vesentlig å bemerke til det justisministeren sa. Jeg forstår at kommer der en spesiell sak, kommer den ikke i detaljer her i komiteen. Men det som det etter min mening er av større interesse å få brakt klarhet over, er: Hvordan reagerer de norske myndigheter når man oppdager tendenser til spionasje, og er det administrative apparat tilstrekkelig utbygget? Foreligger der tilstrekkelige instruksjoner til alle underordnede som støter på disse ting? Her har utenrikskomiteen og Stortinget ganske store interesser å ivareta. Jeg synes at forsvarsministerens redegjørelse, når han nå skulle redegjøre for disse ting, var overordentlig tynn. Vi har jo lest meget mer i avisene enn det som ble sagt her. Jeg legger også merke til det som formannen fremhevet, som kommer fram i avisene og i opinionen på forskjellig vis, den aktivisering som har funnet sted i den senere tid. Vi lever jo i en tid hvor motsetningene er store, og hva det vil resultere i, vet vi ikke. Men det som for meg er det viktigste, er: Reagerer Regjeringen riktig? Er det utferdiget de fornødne bestemmelser som søker å trygge oss mest mulig? Det vet vi intet om.

Smitt Ingebretsen: Jeg vil gjerne i anledning av justisministerens uttalelse si, at jeg har ikke ventet at vi her skulle få noen slags form for politirapport om de spesielle saker som foreligger. Men det som jeg gjerne ville vi skulle få et inntrykk av her, det var nettopp det som formannen var inne på. Jeg ville gjerne få klargjort spørsmålet om her i dag, så langt som våre myndigheter har kjennskap til det, pågår en spionasje som er så omfangsrik at det er naturlig å karakterisere den som noe ekstraordinært.

At der til enhver tid foregår en viss form for spionasje, er vel noenlunde på det rene, som forsvarsministeren fremholdt. Men er det foregått en aktivisering - formannen brukte det uttrykk - av denne spionasje som gir en bakgrunn for det som er sagt offentlig om disse ting, at det er grunn til å ta dette med når man vil gjøre seg opp en mening om den situasjon vårt land står i i dag? Det mener jeg at utenrikskomiteen har skjellig krav på å bli bekjent med. Stortinget skal beskjefte seg med landets stilling både innad og utad, og når det gjennom offentlige uttalelser reises et slikt spørsmål som det om denne spionasje, er det rimelig at Stortinget spør: Er det skjedd ting som gjør det naturlig at man nå særlig beskjefter seg med dette spørsmål, ting som kan gi grunn til en viss uro, en viss ekstra oppmerksomhet? Det er ikke noe annet det spørres om. Jeg forstår fullt ut, som jeg sa, at justisministeren ikke finner her å kunne ta de enkelte saker opp og legge fram de enkelte detaljer som måtte være kommet til myndighetenes kjennskap, og heller ikke kanskje de arbeidsmetoder som myndighetene følger. Det finner jeg i slike saker rimelig, for der vil selve fortroligheten være avgjørende for effektiviteten av det tilsyn som myndighetene fører. Men det er den almindelige karakteristikk som det har interesse for Stortinget å kjenne. Det er ikke hyggelig å sitte med det ansvar som Stortinget har, og se at det skrives i avisene om spionasje uten at Stortinget har noen som helst orientering fra de myndigheter hvis plikt det er å overvåke disse ting.

Andrå: Det er ikke tvil i min sjel om at alle makter som har noen interesse av det, driver en utstrakt spionasje, og særlig i tider som disse når det er så vidt spent som det nå er. Jeg ønsker både forsvarsministeren og justisministeren all mulig lykke til å holde oppsikt med dem som spionerer. Men jeg tror det er litt farlig å trekke fram en enkelt makt som det nå er gjort i en spesiell avis, og fremstille det omtrent som om den makt er den eneste som spionerer. Å nei, de har nok karter både over Fornebu og alt det andre, de andre maktene også. Kanskje det er litt forskjell på måten å gjøre det på. Engelskmennene har ganske sikkert sine karter i orden de også, om de ikke går bort i en bokhandel og forlanger 500 eksemplarer av karter med Fornebu på. Men jeg tror det er litt farlig å fornærme en av maktene på denne måten i den situasjon vi nå er oppe i. Hvis det hadde vært slik at man pekte på spionasje i almindelighet, ville jeg ikke si noe om det. Men når man skal trekke fram en enkelt makt, slik som det er gjort i Morgenbladet, som til og med har fått radioen i Moskva på seg, tror jeg ikke det er bra. Man må ikke la en enkelt makt få inntrykk av at den skal settes i en særstilling og framstilles som om den er den eneste som spionerer i dette land. Jeg husker fra før verdenskrigen. Da hadde vi oppe i Nord-Norge noe som het mystiske fly. Det var også rettet utelukkende en vei, og jeg

er overbevist om at tilslutt så ble det fly der oppe. Det var fremstillet nokså klart at man mente som så at disse mystiske fly var russiske. Men når russerne noen minutter fra den norske grense har en flyplass, er det ikke noe rart i om de, som ikke har anelse om de mystiske flyene som forekommer i Nord-Norge, da tar noen tokter bortover for å se etter hva det er, når de vet at det ikke er deres egne fly som har vært der.

Jeg tror det ville være sundt om man gjenopptok den praksis man hadde før krigen at det med nokså korte mellomrom ble holdt pressekonferanser hvor utenriksministeren og gjerne også forsvarsministeren og justisministeren var med og redegjorde for sakene og la dem fram slik som dette ble lagt fram idag. Den var tynn - jeg er enig i den ting - den redegjørelsen som ble gitt idag. Men forsvarsministeren hadde vel ikke mer å fare med, og ved siden av det vet vi ganske sikkert også at det er andre makter som har spioner her. Jeg tror man skulle være litt forsiktig med å drive likefrem hets rettet mot den ene av maktene, slik som man nå har gjort i Morgenbladet, og jeg vil tilrå at man opptar ordningen med pressekonferanser igjen oftere enn nå, i likhet med hva man hadde de siste par år før krigen. Det var ikke lenge mellom hver gang utenriksministeren da hadde en pressekonferanse, og da ville det også være vanskeligere for pressen å drive noen slags sensasjonspolitikk omkring dette spørsmål.

Statsråd Hauge: Det er vel riktig å si at størrelsen av den utenlandske representasjon som vi i disse tider har i vårt land, er et temmelig sikkert vidnesbyrd om at disse land interesserer seg for oss, og det er vel kanskje også riktig å si at denne representasjon gjenspeiler den internasjonale situasjon slik som vi kjenner den.

Jeg vil gjerne nevne i den forbindelse at det for oss i vår vurdering er nødvendig å holde fast ved at det er en meget stor underrettningsvirksomhet som er lovlig så vel i sitt mål som i sine midler, og denne delen av underrettelsestjenesten vil jo i et demokratisk og åpent land som vårt kunne oppta en betydelig større del av den samlede sektor enn i andre land som lukker seg, og hvor så meget er forbudt. Det er den underrettelsestjeneste som er ulovlig, i strid med norsk lov i sitt mål og i sine midler, som vi i første rekke har å ta i betraktning i denne forbindelse.

Jeg vil gjerne nevne at den utredning som jeg ga her i dag, ble ensidig, som hr. Andrå sa, fordi jeg hadde fått et bestemt oppdrag, nemlig å uttale meg om de ting som der var skrevet om i avisene, og det var det jeg gjorde til gjenstand for særlige undersøkelser i mitt eget departement. Jeg vil gjerne si til representanten Utheim at vi fulgte de henvendelser som avisene har skildret, meget nøye, og jeg kunne i og for seg godt gi en hel rekke detaljer om det, men jeg trodde for mitt vedkommende at det ikke var av noen særlig betydning, all den stund vår konklusjon etter disse undersøkelser måtte bli at disse hendelser berettiget oss

ikke til å tale om spionasje. Og det er i grunnen også det siste jeg gjerne vil gjenta, idet jeg går ned fra talerstolen, at den overvåkning som skjedde i disse tilfelle, den berettiget oss ikke til å tale om en spionasje.

Statsråd Lange: Jeg er enig med hr. Smitt Ingebretsen i at omfanget og intensiteten av det etterretningsarbeide som drives av fremmede makter i vårt land, naturligvis er noe av et barometer for spenningsgraden mellom maktene, og vi prøver ihvertfall å innrette oss slik at vi kan avlese det barometeret så noenlunde, og da tror jeg ikke det er grunn til å snakke om noen faretruende lav barometerstand akkurat i øyeblikket. Det er heller ikke grunn til å overdrive omfanget av og veksten i de store makters representasjon her i landet. Jeg kan gi de tallene vi har for de tre stormaktene: Sovjet-Samveldet har i sine forskjellige representasjoner - altså den rent diplomatiske, militærrepresentasjonen og handelsrepresentasjonen - til sammen 53 personer med diplomatiske rettigheter og 72 uten diplomatiske rettigheter, d.v.s. familiemedlemmer eller funksjonærer som ikke har diplomatiske rettigheter. Tilsammen blir det 125. De Forente Stater har 59 med diplomatiske rettigheter og 43 uten slike rettigheter, altså tilsammen 102, og britene har, uten at jeg der har tallene særskilt for dem med og dem uten diplomatiske rettigheter, tilsammen omkring 110 - 110 eller 111. Det er de tallene vi har, og de viser at der har vært en viss vekst, men ikke noen særlig påfallende vekst.

Formannen: Flere har ikke ønsket å uttale seg i denne sak eller å stille spørsmål til utenriksministeren, forsvarsministeren eller justisministeren, og jeg vil da igjen få lov til å takke for de opplysninger utenrikskomiteen har fått. Jeg tror kanskje at det på grunnlag av de opplysninger vi har fått her i dag, vil være grunn til å understreke det som ble sagt av hr. Andrå. Når forholdet er det at der ikke er noen særlig grunn til å feste seg ved det som foregår eller som man kjenner til på disse områdene, skulle det være en god oppfordring for våre myndigheter til å slå ned med faktiske opplysninger og informasjonen de rykter og sensasjonsartikler som kommer fram i pressen og på annen måte. Kommer der fram slike ting i en sensasjonell form uten at det har noe egentlig solid grunnlag å bygge på, men forholdet er slik som det ble sagt til slutt av forsvarsministeren her idag, idet hans konklusjon var at der ikke foreligger noe grunnlag for i det hele tatt å bruke ord som spionasje i denne forbindelse - og her vet jo alle at det var rettet mot en spesiell stormakt - da mener jeg at der er den aller største oppfordring til å få slått ned den slags rykter eller sensasjonsmeldinger, som vi jo alle bør være enige om ikke kan annet enn skade oss.

Smitt Ingebretsen: Jeg vil gjerne gi min tilslutning til den henstilling som hr. Andrå kom med, om at man gjennom fortrolige konferanser orienterer pressen i slike ting. Jeg tror det er en ganske effektiv og meget anbefalelsesverdig fremgangsmåte.

Statsråd Lange: Ja, jeg vil gjerne få lov å gjøre oppmerksom på at så sent som i torsdags hadde jeg nettopp med foranledning i det som hadde stått i Morgenbladet, en fortrolig pressekonferanse, og vi har fortrolige pressekonferanser fra tid til annen. Hvis det er ønske om eller foranledning til å holde dem oftere, skal det ikke stå på meg. Men hver gang det har vært saker av den art at vi har ment det var nyttig, har vi holdt slike fortrolige orienteringer for pressen.

Utheim: Bare et par ord. Jeg vil ikke at denne debatt skal avsluttes uten at jeg i hvert fall sier som min mening, at jeg regner med at Regjeringen gjør hva den kan, at den bruker de midler den trenger for å avverge det vi kan kalle ulovlig spionasje. Det har den min fulle tilslutning til.

Torp: Det ble rettet en henstilling til utenriksministeren om å ta disse pressekonferanser så ofte og til de tider som man mente det var nødvendig. Får jeg lov til å rette en spesiell henstilling til utenriksministeren om at han i en av disse konferanser spesielt legger hver enkelt avis på hjertet at de også selv har en viss plikt på seg til å vise forsiktighet i en vanskelig tid.

Statsråd Lange: Det var det som ble gjort torsdag.

Formannen: Det var en ting til i tilslutning til det hr. Torp sa. Det kunne kanskje være oppfordring til, ved siden av pressekonferansene, i anledning den slags sensasjonsmeldinger å gi en offisiell benektelse eller erklæring fra våre myndigheter hvor disse sensasjonsmeldinger ikke har noe grunnlag i det hele tatt. Det ville både berolige den offentlige opinion, og også sikkert være en fordel når det gjelder bedømmelsen i utlandet av vår stilling.

Monsen: Det er et spørsmål som ikke har vært berørt her nå, men som ofte har vært omtalt underhånden, og som også har vært berørt før krigen: Er Stortinget og Regjeringen egentlig enig om at det fra statsmyndighetenes side skal gjøres det som gjøres kan, for at vi kan følge med og komme til klarhet om her foregår ulovlig og for oss skadelig etterretningstjeneste fra andre makters side? Har Stortinget og Regjeringen et effektivt organ, et norsk etterretningsvesen, som de mener er betryggende, og som kan hjelpe oss til tidsnok å få greie på kritiske tilfelle, eller tilfelle som er eller kan være farlige for oss? Jeg mener

ikke her å ville reise spørsmål om beskaffenheten av vårt etterretningsvesen eller å få opplysninger her om hva man har nå av etterretningsvesen, men jeg vil gjerne høre om man, ikke bare i Regjeringen, men også hos dem som her sammen med meg representerer Stortinget, er beredt til å la myndighetene få det organ som man mener er nødvendig.

Statsråd Gundersen: Dette spørsmål var vel kanskje nokså direkte stillet til meg, fordi det vi kaller overvåkningstjenesten, jo ligger under Justisdepartementet. Det er hverken noen sak for Utenriksdepartementet eller Forsvarsdepartementet - bortsett fra overvåkingen av militære anlegg og spesifikke militære forhold - men for politiet. Det er helt på det rene at Regjeringen anser det som en overmåte viktig oppgave å forsøke å følge med i og holde kontroll med den ulovlige etterretningsvirksomhet, og annen ulovlig virksomhet i den forbindelse, som foregår i landet. Vi legger meget stor vekt på det, vi forsøker å bygge opp det apparat som er nødvendig i denne henseende. Vi arbeider ikke med noe hemmelig politi, eller med noe særpolti i det hele tatt for denne oppgave. Oppgaven løses av det ordinære kriminalpoliti, men naturligvis slik at arbeidsmetodene er avpasset etter oppgavens art. Det står ikke her på spørsmålet om bevilgninger, det står på spørsmålet om å skaffe dyktige folk til dette. Vi har jo ikke noen lang tradisjon bak oss når det gjelder arbeid av denne art, og det kan nok hende at det tar litt for lang tid å komme opp i den samme dyktighetsgrad som foreligger i mange andre land. Men vi forsøker så godt vi kan, og jeg tror jeg kan forsikre både hr. Monsen og hr. Utheim om at vi gjør det vi kan gjøre, det som vi synes er mulig å få til i den nåværende situasjon. Mer enn dette tror jeg ikke jeg kan si. I allfall har jeg ikke lyst til å si mer, og dermed får det være.

Utheim: Jeg vil takke justisministeren for hans siste bemerkning. Når vi har dette spørsmål oppe i utenrikskomiteen, er det i allfall for meg maktpåliggende å få sagt at Regjeringen har denne komites - så vidt jeg kan skjønne - enstemmig tilslutning til det justisministeren sluttet med her idag.

Formannen: Nå har ikke flere bedt om ordet, og jeg skal da takke alle som har medvirket. Jeg tror den redegjørelse vi har fått, og diskusjonen her idag, kan ha hatt sin nytte, og hvis ingen nå har mer å si, anser jeg denne sak på vårt program i dag for ferdigbehandlet.

Vi skulle så behandle to-tre andre spørsmål, men jeg ser klokken er blitt ti på halv tre, og jeg vet ikke hva som er mest praktisk, å fortsette med en gang - vi kan i hvert fall ikke holde på lenger enn til kl. 3 - eller å utsette møtet, og ta det andre som utenriksministeren skal redegjøre for i et senere møte.

Statsråd Lange: Jeg har med meg et par ting som i og for seg kunne gjøres unna nokså fort, og som jeg gjerne ville ha tatt i dag. Jeg kommer til å måtte be om å få komme nokså meget i denne komite, og også i Stortinget i tiden fremover, og da kunne det være godt å ha gjort unna de saker som ikke tar så svært lang tid.

Den første sak jeg gjerne vil nevne, er en sak vi har hatt her i komiteen flere ganger allerede, nemlig spørsmålet om sjøgrensen til Sovjet-Samveldet. Siste gang vi drøftet det spørsmålet her, ble det fra representanten Utheim fremholdt at det var ønskelig å få en uttalelse om spørsmålet fra et av medlemmene av Sjøgrensekommisjonen av 1926, og departementet ba da kommandørkaptein Chr. Meyer om å uttale seg om følgende to spørsmål:

1. Fastsettelsen av grenselinjen mellom Norges og Sovjet-Samveldets sjøterritorier, og eventuelt
2. det antydede forslag om en deling av havområdet innenfor linjen Kibergnes - Kap Njemetski.

Hr. Meyer avga sin uttalelse i et brev av 11. november i fjor. Jeg skal få lov til å referere hovedinnholdet av det.

Under behandlingen av det første spørsmål refererer hr. Meyer innledningsvis de seks alternative forslag til delelinje som det har vært redegjort for her i komiteen, og fremholder at samtlige seks alternativer har ett moment felles, nemlig at de alle representerer en deling mellom Sovjet-Samveldet og Norge av *hele Varangerfjorden* innenfor linjen Kibergnes - Kap Njemetski. Dette er en misforståelse av alle de norske alternativer. Jeg skal få lov til å komme tilbake til det.

Videre uttaler kommandørkaptein Meyer at dersom en ser bort fra de to østlige alternativer - altså det norske prinsipale og subsidiære forslag - har de fire øvrige det moment felles at de er basert på en forutsetning om at Sovjet-Samveldet kan hevde et kystbelte av 10 eller 12 mils bredde i Varangerfjorden. Det siste er riktig.

I tilslutning til disse uttalelser stiller hr. Meyer deretter spørsmålet om Norge og Sovjet-Samveldet er berettiget til å dele farvannet innenfor linjen Kibergnes - Kap Njemetski, og besvarer dette spørsmål med et ubetinget ja, når man ser hen til fjordens geografiske og historiske karakter. Som en begrunnelse for det standpunkt anfører hr. Meyer at de geografiske forhold er slik, at dersom fjorden i sin helhet hadde tilhørt Norge, ville Sjøgrensekommisjonen av 1926, eller i hvert fall dens mindretall - altså hr. Meyer - ha foreslått en grunnlinje trukket over fjorden fra Kibergnes til Kap Njemetski. På grunnlag herav trekker han så den slutning at fjordens karakter som indre farvann helt til munningen er folkerettslig sett utvilsom.

Hr. Meyer gir deretter uttrykk for at yttergrensen for fjorden i virkeligheten skulle vært betegnet ved en linje fra Kap Njemetski til Vardøyene - nærmere bestemt Staurneset på

Hornøy. Han går imidlertid ikke nærmere inn på dette spørsmål, men påpeker bare at Kibergnes ble valgt som utgangspunkt for hvalfredningslinjen av 1880 og grunnlinjen av 1935 av forsiktighetshensyn og for ikke å reise noen grensetvist med vår nabostat.

Hr. Meyer gir deretter en oversikt over fjordens historie, og påviser at nordmennene i det 18. og store deler av det 19. århundre hadde suvereniteten og bruksretten til hele Varangerfjorden inntil linjen Kibergnes - Kap Njemetski. Ifølge Meyer medførte ikke den norsk-russiske deling av fellesdistriktene i 1826 noen endring i disse forhold. Heller ikke etter at Sovjet-Samveldet i 1944 igjen har overtatt Petchenga-området, er det blitt utferdiget noen bestemmelser om kysthavets utstrekning, og en sovjetisk 10- eller 12-milsgrense i disse farvann kan etter Meyers oppfatning overhodet ikke påberopes fra sovjetisk side under de eventuelle norsk-sovjetiske forhandlinger om dette spørsmål.

Hr. Meyer konkluderer denne del av sin fremstilling med å uttale at det ikke kan bli tale om å trekke opp en delelinje på en slik måte at Norge derved mister noe av det område som tilhører Norge ifølge den Kgl. resolusjon av 12. juli 1935, bortsett fra en uvesentlig regulering ved det sydligste utgangspunkt, altså den såkalte bøyestake. Den eneste løsning som hr. Meyer finner kan tilfredsstillende dette krav, og som samtidig tar skyldig hensyn til vår nabostat, er det norske prinsipale forslag.

Under behandlingen av det annet spørsmål - den antydende deling av Varangerfjorden - polemiserer Meyer mot den slutning Utenriksdepartementet er kommet til i sitt P.M. av 9. september 1947 om dette spørsmål. Som bekjent i komiteen, mente Utenriksdepartementet på grunnlag av de undersøkelser departementet hadde foretatt, å kunne fastslå at sjøgrensen i bukter som omgis av to eller flere stater, må trekkes langs landets konturer i den avstand fra kysten som vanligvis brukes av de forskjellige land ved fastsettelsen av deres sjøterritorium. De omgivende land kan ikke vilkårlig bestemme at grensen for sjøterritoriet skal trekkes på grunnlag av en linje tvers over buktens munning. Mot denne konklusjon innvender imidlertid Meyer at den bygger på teori og ikke på statspraksis, og hevder at det i praksis har vist seg at det for bukter som er omgitt av mer enn én stat, like så litt som for bredden av sjøterritoriet kan fastslåes noen universielle regler overhodet. Ut fra denne betraktning mener Meyer at det naturlige grunnlag for behandlingen av det foreliggende spørsmål må være at opptrekkingen av en delelinje i Varangerfjorden må betraktes som en fullførelse av den deling av de norske og russiske fellesdistrikter som fant sted i 1826, og som følge herav finner han at Norge og Sovjet-Samveldet bør gå til en hel deling av fjorden ut til linjen Kibergnes - Kap Njemetski eller Hornøy - Kap Njemetski. Til slutt presiserer han på ny at det norske minimumskrav til en delelinje må være det norske prinsipale forslag - altså

halveringslinjen for vinkelen Kibergnes - Kap Njemetski med bøyestaken som basis.

Til hr. Meyers uttalelser vil jeg gjerne få knytte et par bemerkninger. Den første er, som jeg alt påpekte i forbigående, at de seks alternative delelinjer som er nevnt i Utenriksdepartementets P.M. av 6. september 1947, ikke har - i et hvert fall for de norske forslags vedkommende - hatt til hensikt å dele Varangerfjorden mellom de to land ut til linjen Kibergnes - Kap Njemetski.

Om det norske prinsipale forslag heter det således i denne P.M: «En linje fra bøyestaken i halveringsvinkelen mellom tangenter trukket mot Kibergnes og Kap Njemetski». Det ville vært klarere om det hadde stått mellom «linjer» trukket mot Kibergnes og Kap Njemetski. Forslaget nevner altså intet om hvor langt ut linjen eventuelt skal gå, og dette forslag er som kjent det eneste forslag som ble fremsatt fra norsk side under grenseforhandlingene i sommer.

I de to andre norske forslag er midtpunktet på linjen Kibergnes - Kap Njemetski benyttet ved bestemmelsen av delelinjens retning. Men det er ikke sagt noe der heller om hvorvidt delelinjen skal gå helt ut til forbindelsen Kibergnes - Kap Njemetski. Det er mulig at formuleringen av disse to forslag kan misforstås, men meningen - noe som for øvrig også er blitt meddelt kommandørkaptein Meyer underhånden - har vært at den del av delelinjen som faller utenfor skjæringspunktet med den norske 4-milsgrense, bare er å forstå som en tenkt avgrensning av de to lands interessesfærer; eventuelt som den absolutte yttergrense for utstrekningen av det sovjetiske sjøterritorium, for derved å forhindre at Sovjet-Samveldet senere utvider sitt sjøterritorium til å omfatte hele Varangerfjorden inn til den norske 4-milsgrense.

Av de foreliggende karter fremgår det at linjen mellom Kibergnes og Kap Njemetski er noe kortere enn linjen mellom Kibergnes og munningen av Jakobselv. (Kibergnes - Kap Njemetski = ca. 25.8 n.mil, Kibergnes - Grense-Jakobselvs munning = ca. 30.5 n.mil). For så vidt kan jeg gi Meyer rett, når han uttaler at

«de geografiske forhold er således, at såfremt landet på begge sider av fjorden hadde tilhørt Norge da Sjøgrensekommisjonen av 1926 avga sin innstilling, vilde kommisjonen, eller ihvertfall dens mindretall, ha foreslått en grunnlinje trukket over fjordens munning.»

Saken er nå den at landet på begge sider av fjorden *ikke* tilhørte Norge, men tilhørte to forskjellige land, og det gjør det jo litt anderledes.

Hvis fjorden skal deles mellom Norge og Sovjet-Samveldet, vil begge lands sjøterritorier komme til å omfatte områder som nå er fritt hav, og under disse omstendigheter mener jeg at det neppe er berettiget å si at fjordens karakter som indre farvann helt til fjordens munning er folkerettslig sett utvilsom.

Jeg kan heller ikke gi min tilslutning til Meyers forslag om å trekke en grunnlinje fra Hornøy rett over fjorden, da også opptrekkingen av en slik grunnlinje ville bety at Norge legger inn under sitt sjøterritorium et område som tidligere har vært fritt hav. Som bekjent har Norge hittil ikke utvidet sitt sjøterritorium slik at det kom til å omfatte områder som har vært fritt hav. Sjøterritoriets bredde har aldri vært smalere enn 4 nautiske mil (eller mer korrekt 1 sjømil), og de grunnlinjer som er blitt trukket opp i 1869, 1889 og 1935 innebærer ikke noen utvidelse av sjøterritoriet, men bare en nærmere presisering av hvorledes fiskerigrensen skulle trekkes opp på grunnlag av hevdvundne prinsipper. Hvis Norge nå skal dele med Sovjet-Samveldet hele fjorden innenfor Kibergnes (eller Hornøy) - Kap Njemetski, så vil man gå utenom den linje som inntil nå har vært fulgt i sjøgrensespørsmålet, og så vidt jeg kan forstå, er det lite vunnet for Norge ved at hele området innenfor Kibergnes - Kap Njemetski blir delt med Sovjet-Samveldet. Dette kan tvert imot skape forviklinger med tredjemakter og føre til komplikasjoner i krigstilfelle, samtidig som fordelene for våre fiskere vil være meget begrenset.

På grunnlag av de drøftelser som fant sted om disse spørsmål i denne komite 28. og 29. oktober 1947, utarbeidet Utenriksdepartementet en instruks som ble tilsendt Grensedelegasjonen med brev av 13. november 1947. Da tiden allerede var langt fremskredet, ble instruksene gjort ferdig før Utenriksdepartementet mottok kommandørkaptein Meyers brev av 11. s.m. En gjenpart av brevet ble imidlertid tilstillet delegasjonen, så den hadde altså både instruksene og Meyers utredning å holde seg til.

Instruksene som delegasjonen fikk, gikk i korthet ut på at den hadde fullmakt til på eget initiativ å fremsette det prinsipielle norske forslag (halveringslinjen for den vinkel som dannes av linjene Kibergnes-bøystaken og bøystaken Kap Njemetski), og hvis det ikke kunne bli akseptert, hadde den fullmakt til fremsette det subsidiære norske forslag (en linje fra bøystaken til midtpunktet på linjen Kibergnes - Kap Njemetski), hvor altså dette midtpunkt på linjen bare ble brukt som retningsangivelse, og endelig alternativet med en linje til skjæringspunktet mellom Norges 4-milsgrense og en sirkel med sentrum i bøystaken og med en radius på 10 mil. I alle tilfelle skulle en prøve å få tatt inn i protokollen bestemmelser som hindret et av landene i å utstrekke sitt sjøterritorium ut over en linje fra endepunktet i den egentlige delelinje til midtpunktet på linjen Kibergnes - Kap Njemetski. Hvis enighet ble oppnådd på grunnlag av det siste forslag, skulle det fra norsk side tas forbehold om at det ikke deri lå noen standpunktstagen til reglene om sjøterritoriets utstrekning, fordi dette forslaget jo kommer inn på 10-milsgrensen.

Det viste seg at timeplanen for forhandlingene i Moskva ble sterkt forrykket, slik at det var tvilsomt om en fikk tid til å drøfte spørsmålet om grensen mellom Norges og Sovjet-

Samveldets sjøterritorier før den norske delegasjon måtte reise hjem. Derfor stillet vi fra Utenriksdepartementets side i en tilleggsinstruks delegasjonen fritt med hensyn til den fremgangsmåte som skulle følges, slik at det ble overlatt til den selv å avgjøre om den ville komme med noe forslag i sjøgrensesaken før den reiste hjem. Og det trakk så lenge ut at delegasjonen fant ut at det var mest fornuftig ikke å ta opp sjøgrensespørsmålet i denne omgang i det hele. Det ble overhodet ikke berørt under forhandlingene i Moskva. Det eneste som ble gjort ferdig der, var alle dokumenter hvor det gjelder oppmerking av landegrensen.

Før de to siste medlemmer av delegasjonen reiste fra Moskva, fikk de imidlertid overlevert fra den sovjetiske delegasjon et utkast til overenskomst om «incidents» - småhendinger - og konflikter på fellesgrensen, men det ble ikke avtalt når og hvor dette utkast skulle drøftes. Det vil altså si at sjøgrensespørsmålet må tas opp når vi nå i neste omgang skal drøfte dels en sånn avtale om hvordan en skal behandle småhendinger og konflikter, som oppstår langs grensen, og eventuelt også fiskeriregimet, ferdselen, fløtningen og eventuelt vannkraftutbyggingen i grenseelvene.

Formannen: Jeg takker utenriksministeren for redegjørelsen om dette spørsmål. Jeg skal få høre om det er noen av komiteens medlemmer som har noe å fremkomme med i anledning av redegjørelsen?

Andrå: Det er jo meget vanskelig å ta standpunkt til disse saker sånn bare etter et muntlig foredrag av utenriksministeren. Jeg tror det ville være heldig om komiteen, før vi treffer noen ytterligere avgjørelse, iallfall fikk til gjennomsyn Meyers utredning, for det er meget vanskelig her å få noe bestemt inntrykk av hva han har ment om sakene. Jeg vil henstille at vi får se de papirene, og at man eventuelt lar dem sirkulere.

Formannen: Det skal vel ikke egentlig treffes noen avgjørelse. Dette er en orientering som utenriksministeren har gitt oss om denne sak, og den vil bli behandlet slik som utenriksministeren sa at han aktet å behandle den. Utenriksministerens redegjørelse i dag er nå stenografisk opptatt og kommer med i vår protokoll, og det er anledning for alle medlemmer å studere det stenografiske referat av det som utenriksministeren her har sagt. Skulle ikke det være tilstrekkelig? Hvis noen på grunnlag av det referat skulle ønske å komme tilbake til denne sak, så ville vel det kunne gjøres.

Andrå: Jeg mener at det ikke er tilstrekkelig. Sammen med det referatet vil jeg for mitt vedkommende svært gjerne se Meyers utredning.

Statsråd Lange: Siden hr. Andrå spør direkte, vil jeg gjerne få gjøre oppmerksom på at vi fra Utenriksdepartementet med et skriv oversendte dokumentene, men formannen bad om at vi isteden skulle ta saken på denne måten. Det må det jo bli komiteens sak å avgjøre. Jeg har ikke noen ting imot å la komiteen få dokumentene i denne sak.

Formannen: Det er riktig som utenriksministeren sier. Det er jeg som foranlediget det, fordi jeg mener at det kanskje er den mest betryggende måte å behandle disse sakene på: at utenriksministeren kommer her i komiteen og redegjør for dem slik som han nå har gjort, gitt en nøyaktig og klar redegjørelse, som blir tatt opp stenografisk her og står til disposisjon i vår møteprotokoll for alle komiteens medlemmer, så de kan se den der. Men selvfølgelig, hvis det er så at komiteens medlemmer insisterer på å se et spesielt dokument, tror jeg ikke noen vil motsette seg det. Jeg hadde imidlertid trodd at den form som utenriksministeren brukte i dag, og som også tidligere har vært benyttet, var den beste for oss.

Støstad: Jeg tror det er nødvendig at komiteen får se Meyers redegjørelse. Den rolle han har spilt i sjøgrensespørsmål i mange år, gjør at i hvert fall de som har sittet i komiteen før, gjerne vil se hva han har sagt også om dette spørsmål. Dertil kommer at å behandle dette spørsmål uten å ha kartene for seg er nesten umulig. Man har ikke noe bilde - jeg har det i hvert fall ikke - av hvordan alle disse alternativer vil komme til å se ut. Vi hadde jo karter tidligere i utenrikskomiteen. Jeg vet ikke om de finnes, men i hvert fall må det kunne gå an å skaffe noen, dvs. hvis vi skal gjøre oss opp noen mening om spørsmålet.

Formannen: Det er selvsagt ikke noe i veien for at vi kan få Meyers redegjørelse til sirkulasjon blant komiteens medlemmer. Jeg går ut fra etter det som utenriksministeren sa, at det ikke er noe i veien for at det foregår på vanlig måte ved at denne skrivelse sirkulerer og kommer tilbake til ham. Når det er gjort, når komiteens medlemmer da har sett Meyers redegjørelse, går jeg ut fra at det er en forutsetning at vi da kommer tilbake til denne sak her i komiteen.

Sundt: Har vi ennå de gamle kartene som man hadde, da utenrikskomiteen gjennom år strevet seg gjennom materien?

Konrad Knudsen: De henger, hvor de hang før, på veggen i det gamle komiteeværelse.

Statsråd Lange: Vi har jo kartmateriale som jeg hadde med her, da vi sist snakket om saken i komiteen, hvor disse forskjellige alternativer var antydnet på kartene. Jeg vil nødig la de kartene komme ut og svive. Men hvis det er noen som har spesiell interesse, måtte de kunne komme opp i

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite

Møte mandag 26. januar 1948 kl. 13.15

Utenriksdepartementet og se på dem, hvis det ikke er tilstrekkelig med de kartene som finnes her i huset.

Andrå: Vi i utenrikskomiteen er betrodd å ha alt med sjøgrensen. Det er en hel hylle full med alt mulig som er foregått omkring denne sak. Vi hadde også i sin tid alle de kartene som det var betrodd oss å ha i komiteen, og vi kom tilbake til den sjøgrensesaken ustanselig. Hambro var oppnevnt som ordfører for den, og jeg tror ikke det plutselig skulle stoppe når vi har hatt så mye med den sjøgrensen før at vi ikke skulle kunne få det fullstendige bilde av det og fremdeles ha den hele oversikt over det.

Formannen: Flere har ikke ønsket å uttale seg. Da anser jeg denne del av utenriksministerens redegjørelse for ferdig, og vi kommer altså tilbake til denne sak, når kommandørkaptein Meyers skrivelse har sirkulert blant komiteens medlemmer.

Det er et kvarter igjen. Jeg vet ikke om -

Statsråd Lange: Jeg tror det da er best å vente med de andre saker til senere.

Formannen: Jeg vet ikke om vi kunne beramme et møte i komiteen med en gang, vi måtte selvsagt rette oss etter utenriksministerens tid. Vi har Storting i morgen -.

Statsråd Lange: Hvis jeg kunne få lov å komme torsdag morgen - vi har forberedende statsråd kl. 13 torsdag, men tiden inntil kl. 13 vil jeg gjerne stille til komiteens disposisjon.

Formannen: Da sier vi førstkommende torsdag kl. 9.

Møtet hevet kl. 14.45.